Maatalouden Erikoisyhdistysten liiton esitys eduskunnan valtionvarainvaliokunnan maatalousjaostolle 24.10.2018

Asia: HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019 *Teema: Mom. 30.10.50 Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen*

Tausta

Momentin rahoitus tulee talousarvioesityksen mukaan alentumaan 1 800 000 euroa ollen 3 466 000 euroa, vähennystä on 34,2 %. Vuoden 2011 yli 10 miljoonan euron tasosta vähennys olisi yhteensä noin 70 %. Tämä vuosien mittaan tapahtunut neuvonnan määrärahan alentuma on suhteessa enemmän kuin muilta momenteilta.

Määrärahan leikkaus on erityisen haitallinen, koska neuvontaan käytetyllä rahalla saavutetaan moninkertainen vipuvaikutus maatilojen ja maaseutuyritysten kannattavuuteen. Maatilojen tulokset paranevat ja myös yhteiskunta hyötyy kasvaneiden verotulojen kautta. Nykyinen markkinahintojen alentumisesta ja sääoloista johtuva maatilatalouden kannattavuuskriisi olisi vielä syvempi ilman neuvonnan työtä. Valtionavun heikentyessä saatetaan ajautua tilanteeseen, että vain parhaiten kannattavilla ja suotuisimpien tuotantoalueiden tiloilla on mahdollisuus käyttää neuvonnan palveluja. Edelleen tarvitaan vahvasti valtakunnallista yleisneuvontaa ja asiantuntijuutta monissa yhteiskuntaa hyödyntävissä tehtävissä, joista on mahdotonta saada toimitusmaksuja. Neuvonnan valtionapu kohdennetaan kattavan valtakunnallisen neuvonnan saatavuuteen ja tulossopimuksessa sovittujen neuvontapalveluiden hintojen alentamiseen.

Useat maatalous- ja puutarhatuottajat kamppailevat maksuvalmiusongelmien kanssa ja tilojen kannattavuus on heikko. Vaikeuksiin joutuneet tilat ovat usein aktiivisia, paljon investoineita, mutta yllättävistä markkinamuutoksista kärsiviä tiloja, jotka tarvitsevat apua tilojen ja yritysten johtamiseen ja tuotantoprosessien kehittämiseen muuttuneessa tilanteessa.

Suomessa on ryhmä merkittäviä maatalouden erikoisneuvontaa valtakunnallisesti tarjoavia yhdistyksiä, jotka ovat organisoituneet Maatalouden Erikoisyhdistysten liitoksi. Nämä yhdistykset ovat keskittyneet jonkin erityisen tuotantosuunnan, kuten siipikarjan, luonnonmukaisen tuotannon, puutarha- tai turkistuotannon neuvontaan tai jonkin erityisen toiminnan kuten Faba eläinaineksen ja Työtehoseuratyön tuottavuuden, yrittäjyyden ja työergonomian parantamiseen. Nämä erikoisneuvontaa antavat tahot ovat aktiivisesti mukana tuottajien arjessa ja ovat kehittäneet omaa erikoisosaamistaan, jotta pystyisivät mahdollisimman tehokkaasti palvelemaan asiakkaitaan. Erikoisyhdistysten edustajat ovat myös monesti mukana asiantuntijoina kehittämässä suomalaista alkutuotantoa ja yhteiskuntaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Neuvonnalla on keskeinen rooli maatilojen tuottavuuden kasvattamisessa. Perustan tuotannon tehostamiselle tuo kotieläin- ja kasvijalostuksen tehokas edistäminen ja hyödyntäminen. Maatilayritysten johtamisen kehittäminen ja vahva tuotanto- ja talousosaamisen edistäminen sekä kone- ja työvoimakustannuksien hallinta parantavat merkittävästi tuottavuutta. Digitalisaatio antaa paljon uusia mahdollisuuksia tehostaa tuotantoketjuja ja tiedolla johtamista.

Neuvonnan toiminnan ja osaamisen kehittymisen varmistaminen on jatkossa entistä tärkeämpää (benchmark kansainvälinen paras taso). Suomessa on neuvonnalla paljon hyvää osaamista, mutta elämme kansainvälisessä osaamiskilpailussa, jossa jatkuva osaamisen päivittäminen on suuri kustannuserä.

Toiminnan tavoite ja toimenpiteet

Erikoisneuvonnan toimenpiteiden tavoitteena on parantaa neuvonnan kohteena olevien tilojen toiminnan edellytyksiä. Käytännössä tämä tapahtuu monipuolisesti eri yhdistysten osaamisen hyödyntämisellä.

Esimerkiksi:

- **Faba** tarvitsee lisärahoitusta turvatakseen nautakarjatilojen eläinaineksen jalostuksen kattavat palvelut myös harvaanasutuilla alueilla. Eläinaineksen jalostuksen tehokkuus on kolminkertaistunut 8 viime vuoden aikana. Nykyisen DNA pohjaisen genomisen jalostuksen läpimurron kumulatiivinen vaikutus kasvattaa karjatilojen tuottavuutta voimakkaasti vuoteen 2025 saakka. Menetelmät ovat myös muuttuneet ja näiden menetelmien käyttöönotto vaatii vahvaa neuvontaa. Menetelmien käyttöönotolla voidaan parantaa kotieläintilojen kannattavuutta. Genominen jalostus parantaa myös karjatalouden ympäristöystävällisyyttä. Lisärahoitusta tarvitaan myös lypsykarjan alkuperärotujen jalostuksen ylläpitämiseksi. Suomenkarjarodun geneettisen tason ylläpito on yhä raskaampi taloudellinen velvoite sekä **Faballe** ja pohjoismaiselle VikingGeneticsille. Kolmas osa-alue on emolehmätuotannon neuvonnan kehittäminen. Lypsykarjan lukumäärän pienentyessä naudanlihatuotannon ylläpitämiseksi tarvitaan voimakasta emolehmätuotannon tehostamista ja kasvattamista. Tässä geneettisen tason nostolla on merkittävä vaikutus.
- **Puutarhaliitto ry** pitää tärkeänä, että puutarha-alan, voimakkaasti kehittyvän elinkeinon, neuvonnan valtionavustusta ei leikata. Suomalaisen puutarhatuotannon kannattavuuteen kannattaa panostaa neuvonnan keinoin, koska hyvän viljelyn ja kasvisten kulutuksen kasvun avulla voidaan jo sinällään edistää kestävää kehitystä ja hidastaa ilmastonmuutosta. Puutarhaliitto haluaa korostaa, että erityisesti sen laatutyöhön, kasvinsuojeluun, vieraslajien torjuntaan, ilmastonmuutoksen hidastamiseen sekä energianeuvontaan tarvitaan edelleen pitkällä tähtäimellä yhteiskunnan avustusta. Hyödyt ovat moninaiset ja yhteiskunnalliset. Yksityisen rahoituksen avulla kaikkia näitä toimintoja ei ole mahdollista ylläpitää, vaan niitä joudutaan nykyisestä karsimaan rahoitusvajeen vuoksi.
- Suomalainen siipikarjatuotanto kasvaa kulutuksen kasvun siivillä. Alan rakennemuutos etenee ja esimerkiksi kananmunasektorilla uusiin tuotantomuotoihin siirtyminen edellyttää **Suomen Siipikarjaliitto ry:ltä** laaja-alaista neuvontaa. Kananmuna-ala on Siipikarjaliiton koordinoimana aloittanut alan vientiyhteistyön mahdollisuuksien selvittämisen sekä EU:n sisä- että ulkomarkkinoille. Viennin laajentuminen edellyttää munantuotannon kansallisen tuotantotavan todennettavuutta, joten alan on aloitettava laatujärjestelmän laajentaminen tilatasolle saakka. Siipikarjaliitto tarvitsee lisärahoitusta luodakseen laatujärjestelmän sekä työkalun siipikarjatilojen bioturvariskien kartoittamiseen.
- **Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry** jatkaa tuottajien neuvontaa usealla eri osa-alueella, erityisesti liitto tulee keskittymään jalostusneuvontaan ja koko jalostuksen uudelleen organisointiin. Jalostuksessa kiinnitetään erityistä huomiota jalostussuunnitelmien jalkauttamiseen tilatasolla mm. kuntoluokituksen ja siitoseläinten valinnan vastuullisuuden osalta. Kehitämme yhdessä tutkimuksen kanssa uusia mittareita ja menetelmiä tehokkaan tuotannon ja eläinten hyvinvoinnin yhdistämiseksi. Tähän liitto tarvitsisi lisärahoitusta.

- **Työtehoseura** on käynnistämässä, jos rahoitus siihen järjestyy, koko ruokaketjun toiminnan hyväksyttävyyttä ja tunnettuutta parantavan ”Kansallisen Päättäjien Ruoka-akatemia” -konseptin, johon haetaan erillisrahoitusta. Alan toimijat pitävät konseptia erittäin tarpeellisena. Lisäksi **Työtehoseura** tarvitsee lisärahoitusta maatilojen kehittämisohjelmaan, joka kohdistettaisiin tilapäisissä kannattavuusongelmissa oleville tiloille, joilla tuotantoprosesseja järkeistämällä ja työn tuottavuutta kasvattamalla ja käytettävissä olevia kapasiteetteja optimaalisesti hyödyntämällä kannattavuutta voitaisiin parantaa 10–20 %. Kehittämisohjelmalla parannettaisiin tilojen työn tuottavuutta, kasvatettaisiin yrittäjien liiketoimintaosaamista ja kehitettäisiin tilojen yhteistyötä toiminnan kehittämisessä.
- Luomutuotanto on kasvava maa- ja elintarviketuotannon ala. Luomutuotantoon on siirtynyt ennätysmäärä tiloja, mutta neuvonnan määrärahat suhteessa tilojen lukumäärän ei ole kasvanut. Luomutuotannon pullonkaula tällä hetkellä on osaamisen kehittäminen. Uusien viljelijöiden osaamisen kehittäminen kattaamaan luomumenetelmien hallitsemisen on A ja O luomutuotannon kehityksen turvaamiseksi. Tehokkaimmin tapahtuu se turvaamalla luomutuotantoon siirtyvien viljelijöiden tarvitseva neuvonta-apua. **Luomuliitto** tekee sitä tuottamalla ammatillisesti korkeatasoista Luomulehteä, järjestämällä valtakunnallisia Luomupäiviä, seminaareja ja muita tilaisuuksia sekä tuottamalla asiantuntijapalveluja ja mentoritoimintaa viljelijöille. Luomualan koko ajan kasvaessa Luomuliitto tarvitsee lisärahoitusta erityisesti asiantuntijuuden, mentoriverkoston ja -toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Esitys

Suomi tarvitsee toimintaa kehittäviä ja investoivia maa- ja puutarhatiloja. Nämä tilat taas tarvitsevat erikoisneuvontaa, jotta pystyisivät kääntämään tuottavuuskehityksensä suunnan ja parantamaan kannattavuuttaan tehostamalla toimintaansa. Erikoisneuvonnalle on tärkeää, että sen erityispiirteet otetaan huomioon neuvonnan suunnittelussa. Neuvo 2020 määrärahojen täysimääräisen hyödyntämisen esteenä on uusien neuvojien joustava liittäminen järjestelmään.

Esitämme, että valtionvarainvaliokunnan maatalousjaosto huomioisi erikoisneuvonnan tarpeen tässä maatalouden kriisitilanteessa. Pyydämme huomioimaan näiden yleishyödyllisten järjestöjen toteuttaman maatalouden erikoisneuvonnan tarpeet muiden neuvontajärjestöjen ohella ja näiden mahdollistamiseksi **esitämme, että valtionapua ei leikata vuodelle 2019, vaan momentille palautetaan 1 800 000 euroa. Lisäksi tavoitteeksi tulisi asettaa valtionavun palauttaminen vuosikymmenen alun tasolle. Parhaimmillaan sijoitetulle rahalle saadaan moninkertainen vipuvaikutus maatilojen ja maaseudun yritysten kannattavuuden paranemisen kautta.** Lisärahan avulla pystyttäisiin parantamaan ahdingossa olevien tilojen kannattavuutta toimintaa kehittämällä.

Jos neuvonnan määräraha palaisi vuoden 2011 tasolle, hyödynnettäisiin sitä tehokkaasti muun muassa kansainvälisen vertailutiedon hankkimiseen maailman parhaista alan toimintamaista. Näin uutta osaamista voitaisiin nopeasti jalkauttaa suomalaisille tiloille ja nousta maailman huipputasolle. Lisäksi digitaalisten palveluiden voimakkaalla kehittämisellä voitaisiin maatalouden tuottavuutta merkittävästi nostaa.

Maatalouden Erikoisyhdistysten liiton puolesta

Helsingissä 24.10.2018

Antti Latva-Rasku
Toimitusjohtaja
Faba osk
+358 400 342 039
antti.latva-rasku@faba.fi

Timo Taulavuori
Toimitusjohtaja
Puutarhaliitto – Trädgårdsförbundet
+358 40 745 3005
timo.taulavuori@puutarhaliitto.fi

Marja Tiura
Toiminnanjohtaja
Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
+358 50 511 3060
marja.tiura@profur.fi

Juha Ojala
Toimitusjohtaja
Työtehoseura Oy
+358 50 567 3908
juha.ojala@tts.fi

Pirjo Siiskonen
Hallituksen puheenjohtaja
Luomuliitto
+358 440 752 755
pirjo.siiskonen@helsinki.fi

Hanna Hamina
Toiminnanjohtaja
Suomen Siipikarjaliitto ry
+358 50 573 0773
hanna.hamina@siipi.net